

Figuur 2.1 Structuur van het Weens Koopverdrag

2.2 Het toepassingsgebied van het Weens Koopverdrag

24

De vraag die we onszelf allereerst bij iedere wet- en regelgeving moeten stellen, is wanneer de wet- en regelgeving van toepassing is. Voor het Weens Koopgedrag onderscheiden we een temporeel, formeel en materieel toepassingsgebied.

I. Temporele werkingsfeer

De temporele werkingsfeer van het Weens Koopverdrag gaat over het tijdstip waarop dit verdrag van toepassing is en wordt geregeld in artikel 100.

Artikel 100

‘1. Dit Verdrag is slechts van toepassing op de totstandkoming van een overeenkomst wanneer het voorstel tot het sluiten van de overeenkomst is gedaan op of na de datum waarop het Verdrag in werking treedt ten aanzien van de in artikel 1, eerste lid, onder a, bedoelde Verdragsluitende Staten of de in artikel 1, eerste lid, onder b bedoelde Verdragsluitende Staat.

2. Dit Verdrag is slechts van toepassing op overeenkomsten die zijn gesloten op of na de datum waarop het Verdrag in werking treedt ten aanzien van de in artikel 1, eerste lid, onder a, bedoelde Verdragsluitende Staten of de in artikel 1, eerste lid, onder b, bedoelde Verdragsluitende Staat.’

Artikel 100 van het Weens Koopverdrag maakt dus voor het bepalen van de temporele werkingssfeer onderscheid tussen de regels voor de totstandkoming van een overeenkomst (te vinden in deel II, art. 14-24) en alle overige regels van dit verdrag. Volgens lid 1 van artikel 100 is het verdrag alleen van toepassing op de totstandkoming van een overeenkomst wanneer het *voorstel tot het sluiten van de overeenkomst* is gedaan op of na de datum waarop het verdrag in werking is getreden ten aanzien van de verdragsluitende staten zoals bedoeld in artikel 1, lid 1, sub a of sub b. Volgens lid 2 van artikel 100 is het verdrag alleen van toepassing op *overeenkomsten* die zijn gesloten op of na de datum waarop het verdrag in werking is getreden ten aanzien van de verdragsluitende staten als bedoeld in artikel 1, lid 1, sub a of sub b.

Artikel 100, lid 2, bepaalt dus dat het gaat om het tijdstip van sluiting van de overeenkomst en artikel 100, lid 1 bepaalt dat het gaat om het tijdstip van het voorstel tot de sluiting van de overeenkomst.

II. Formele werkingssfeer

Artikel 1 van het Weens Koopverdrag vormt samen met artikel 6 de basis voor de formele werkingssfeer van dit verdrag. We zullen daarom beide bepalingen bespreken. Artikel 1, lid 1, sub a en sub b zet twee scenario's uiteen. Het verschil tussen beide subleden zit in het feit dat men het sub a heeft over de verdragsluitende staten waar de partijen hun vestigingsplaats hebben en sub b over de verdragsluitende staat waarvan het recht toepasselijk is verklaard door de regels van het internationaal privaatrecht. Dit laatste is alleen het geval als de koopovereenkomst tot stand is gekomen tussen partijen die ten tijde van het aangaan van de overeenkomst niet allebei in een verdragsluitende staat gevestigd zijn.

Artikel 1

'1. Dit Verdrag is van toepassing op koopovereenkomsten betreffende roerende zaken tussen partijen die in verschillende Staten gevestigd zijn:

- a. wanneer die Staten Verdragsluitende Staten zijn; of
 - b. wanneer volgens de regels van internationaal privaatrecht het recht van een Verdragsluitende Staat van toepassing is.
2. Het feit dat de partijen hun vestigingen in verschillende Staten hebben, dient buiten beschouwing te worden gelaten wanneer zulks niet blijkt uit de overeenkomst, of uit transacties tussen dan wel uit informatie verstrekt door de partijen ten eniger tijd vóór of bij het sluiten van de overeenkomst.
3. Voor de toepasselijkheid van het Verdrag is zonder belang welke nationaliteit de partijen hebben, of zij kooplieden zijn en of de overeenkomst burgerrechtelijk dan wel handelsrechtelijk van aard is.'

Zoals uit artikel, lid 1 blijkt, maakt het verdrag onderscheid tussen de *directe* toepassing van het Weens Koopverdrag (sub a) en de *indirecte* toepassing op basis van de regels van het internationaal privaatrecht (sub b). We zullen hierna op beide opties van artikel 1, lid 1, ingaan.

Artikel 1, lid 1, sub a: directe toepassing

Met de toename van het aantal landen dat partij is bij het Weens Koopverdrag wordt steeds vaker de route van artikel 1, lid 1, sub a Weens Koopverdrag als norm gehanteerd en bewandeld. Daar wordt gezegd dat het verdrag direct van toepassing is op koopovereenkomsten tussen partijen met vestigingen in verschillende verdragsluitende staten. Met andere woorden, als aan de vereisten van 'vestiging van partijen in verschillende lidstaten' wordt voldaan, dan is het Weens Koopverdrag in het algemeen van toepassing op de overeenkomst tussen deze partijen. Hierbij speelt de nationaliteit of de hoedanigheid van de partijen geen rol, zoals blijkt uit artikel 1, lid 3.

Als voorbeeld kunnen we naar een geschil verwijzen tussen een Nederlands bedrijf en een Spaans bedrijf. In dit geval is zowel Nederland als Spanje partij bij het Weens Koopverdrag en zodoende moet men de weg van artikel 1, lid 1, sub a bewandelen.

Artikel 1, lid 1, sub b: indirecte toepassing

26

De tweede optie staat in artikel 1, lid 1, sub b. Deze optie betreft de toepasselijkheid van het verdrag door de regels van het internationaal privaatrecht.

De weg van artikel 1, lid 1, sub b wordt bewandeld op het moment dat een van de twee landen, waarin een van de twee partijen gevestigd is, niet een verdragsluitende staat is. Bij wijze van voorbeeld kunnen we naar een geschil verwijzen tussen twee partijen, waarvan de verkoper in Nederland en de koper in Ierland is gevestigd. Nederland is een verdragsluitende staat, maar Ierland niet. Beide landen zijn wel lid van de Europese Unie en daarom moeten we voor het beantwoorden van deze vraag eerst in artikel 4, lid 1, Rome I-verordening kijken (deze verordening is uitvoerig in paragraaf 4.4 besproken). Volgens deze bepaling is het recht van het land waar de verkoper zijn gewone verblijfplaats heeft als het toepasselijke recht aan te merken. In dit geval is de verkoper in Nederland gevestigd; Nederland is partij bij het Weens Koopverdrag en zodoende is dit verdrag, op basis van het IPR op deze rechtsverhouding van toepassing. Deze weg van sub b kan ook via een rechtskeuze (art. 3 Rome I) bewandeld worden.

De vraag die zich hierbij nog voordoet, is of de keuze van de partijen voor het recht van een verdragsluitende staat de gehele wetgeving van dat land bestrijkt of een deel ervan. In dat laatste geval zou het verdrag niet van toepas-

sing hoeven te zijn. Dit betreft het vraagstuk van 'opt-in' en 'opt-out', dat aan de orde komt als we artikel 6 bespreken. De aanname dat een algemene verwijzing naar de nationale wetgeving van een staat ook een verwijzing inhoudt naar het Weens Koopverdrag wordt in de jurisprudentie betwist, terwijl sommige auteurs juist voorstander zijn van een dergelijke aanname. In ieder geval moet men altijd per geval bekijken wat de intentie is geweest van de partijen.

Voorbehoud

De weg van artikel 1, lid 1, sub b is vanaf de codificatie ervan controversieel geweest. Deze bepaling is alleen van toepassing als een verdragsluitende staat hier geen uitzondering op heeft gemaakt. Sommige verdragsluitende staten hebben namelijk op basis van artikel 95 van het Weens Koopverdrag een voorbehoud gemaakt op deze bepaling.

Artikel 95

'Iedere Staat kan op het tijdstip van nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding verklaren dat hij niet zal zijn gebonden door artikel 1, eerste lid, onder b, van dit Verdrag.'

Wanneer een lidstaat op basis van artikel 95 een voorbehoud heeft gemaakt op artikel 1, lid 1, sub b geeft die staat daarmee in principe te kennen dat, wanneer de regels van het internationaal privaatrecht naar zijn recht verwijzen, niet het Weens Koopverdrag, maar juist de nationale wetgeving betreffende koopovereenkomsten van roerende zaken van toepassing is. In dit geval kan het Weens Koopverdrag alleen toegepast worden via de weg van artikel 1, lid 1, sub a namelijk wanneer de partijen hun vestigingsplaats in een verdragsluitende staat hebben.

Partijautonomie

Om het formele toepassingsgebied van het Weens Koopverdrag volledig te kunnen begrijpen, moeten we artikel 6 erbij betrekken, het artikel dat gaat over partijautonomie.

Artikel 6

'De partijen kunnen de toepassing van dit Verdrag uitsluiten of, onverminderd het bij artikel 12 bepaalde, afwijken van elk van de bepalingen hiervan, dan wel het gevolg daarvan wijzigen.'

In deze bepaling wordt verwezen naar artikel 12.

Artikel 12

‘Enigerlei bepaling in artikel 11, artikel 29 of Deel II van dit Verdrag, krachtens welke het is toegestaan op andere wijze dan door middel van een geschrift een koopovereenkomst te sluiten, te wijzigen of door enkele wilsovereenstemming te beëindigen dan wel een aanbod te doen of te aanvaarden of een andere wilsuiting te doen, is niet van toepassing wanneer een van de partijen haar vestiging heeft in een Verdragsluitende Staat die een verklaring heeft afgelegd ingevolge artikel 96 van dit Verdrag. Partijen mogen niet afwijken van dit artikel of het gevolg ervan wijzigen.’

Als we de artikelen 6 en 12 samen lezen, dan kunnen we zeggen dat er in dit verdrag, wat betreft de partijautonomie, twee mechanismen aangereikt worden. Enerzijds hebben we het mechanisme van uitsluiting van de toepassing van het verdrag (*volledige* opt-out) en anderzijds het mechanisme om van bepaalde bepalingen van het verdrag af te wijken (*gedeeltelijke* opt-out). Ook bestaat de mogelijkheid om de gevolgen ervan te wijzigen. Een voorbeeld van de mogelijkheid tot gedeeltelijke opt-out is artikel 92.

Artikel 92

‘1. Een Verdragsluitende Staat kan op het tijdstip van ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding verklaren dat hij niet zal zijn gebonden door Deel II van dit Verdrag of dat hij niet zal zijn gebonden door Deel III van dit Verdrag.

2. Een Verdragsluitende Staat die in overeenstemming met het voorgaande lid een verklaring aflegt met betrekking tot Deel II of Deel III van dit Verdrag, dient, waar het aangelegenheden betreft die vallen onder het Deel waarop de verklaring van toepassing is, niet te worden beschouwd als een Verdragsluitende Staat in de zin van artikel 1, eerste lid van dit Verdrag.’

Partijautonomie gaat echter verder dan alleen de mogelijkheid om het verdrag of bepaalde onderdelen daarvan uit te sluiten. Dit concept omvat ook de mogelijkheid om het verdrag juist van toepassing te verklaren op een rechtsbetrekking (opt-in). We zullen daarom nu bij deze vier varianten van partijautonomie stilstaan door deze eerst te visualiseren in figuur 2.2 en vervolgens uit te leggen. Wel moet nog opgemerkt worden dat deze mogelijkheden aantonen dat het Weens Koopverdrag ‘regelend’ ofwel ‘aanvullend’ recht bevat, wat betekent dat de partijen al dan niet voor de toepassing van dit verdrag of voor bepaalde onderdelen ervan kunnen kiezen.